

Heel lang houdbaar

Waar komt de naam Lombardsteeg vandaan? Waarom heeft Leiden een Schagensteeg? Wie woonde er in de Bouwelouwensteeg? Waar heeft de Spijkerboorsteeg zijn naam aan te danken? Hoeveel Molensteegen waren er vroeger in Leiden? Op deze en andere vragen geeft de historische serie Langs Leidse Stegen een antwoord.

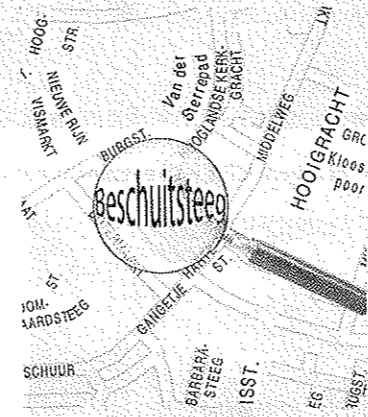
Vandaag: de Beschuitsteeg

De Beschuitsteeg loopt van de Nieuwe Rijn naar de Nieuwstraat. Op de hoek van de Beschuitsteeg en de Nieuwstraat staat het oudste woonhuis van Leiden, dat uit 1366 dateert. Het is de voormalige kosterswoning van de Hooglandse Kerk, die nu onderdak biedt aan het Leiden American Pilgrim Museum.

Een aantal van de Pilgrim Fathers woonde namelijk tussen 1609 en 1620 met hun gezinnen in Leiden. In 1620 gingen de meesten van hen met de Mayflower naar Amerika om daar te proberen een nieuw bestaan op te bouwen. Het Amerikaanse Thanksgivingfeest is nog steeds een herinnering aan het eerste oogstfeest dat deze mensen in Amerika vierden. In het museum is een woning uit de tijd van de Pilgrim Fathers gereconstrueerd om de bezoekers te laten zien hoe ze toentertijd leefden.

De Pilgrim Fathers woonden zelf trouwens niet in de Beschuitsteeg, maar in de Kloksteeg, waar hun dominee John Robinson op het achterterrein van zijn woning 21 huisjes voor zijn land- en geloofsgenoten had laten bouwen. Dit terrein heette oorspronkelijk de Groene Poort, maar werd na de ingebruikname door zijn nieuwe bewoners omgedoopt tot de Engelse Poort. In 1678 moesten de huisjes plaatsmaken voor de bouw van het Jean Pesijnshof.

De naam van de Beschuitsteeg verwijst naar de beschuitmarkt die in de loop van de zeventiende eeuw vanaf het Steenschuur hierheen werd verplaatst. Beschuit was toen vanwege zijn lange houdbaarheid een populair voedingsmiddel, zeker op schepen. Die houdbaarheid dankte het product aan het feit dat het tweemaal gebakken werd, waardoor het geen vocht meer bevatte en dus niet zo gauw beschimmelde. Beschuit, dat al in de veertiende eeuw in het Nederlands

voorkomt, is ontleend aan het Latijn. Het bestaat uit bis 'tweemaal' en coctus 'gebakken' en is eigenlijk hetzelfde woord als biscuit 'kockje'. Dat woord hebben we pas in de achttiende eeuw uit het Frans geleend. Een aparte beschuitmarkt heeft Leiden al lang niet meer, maar al dan niet toevallig vinden we op zaterdag nog wel de bakkerskraam van 't Stoepje in de Beschuitsteeg.

Voor de beschuitmarkt verplaatst werd, heette de Beschuitsteeg overigens de Hooglandse Kerktoerensteeg, de Hooglandse Torensteeg of kortweg de Torensteeg. Het was immers de steeg die aan de kant van de Nieuwstraat uitkwam op de toren van de Hooglandse Kerk.

Aan de andere kant van de steeg, bij de Nieuwe Rijn, ligt over het water de Sint-Sebastiaansbrug. De eerste versie van deze brug, die de Nieuwe Rijn met de Botermarkt verbindt, werd al halverwege de zestiende eeuw gebouwd. In 1728 werd de naar de schutspatroon van het Sint-Sebastiaansgilde van de handboogschutters genoemde brug vanwege de hoge onderhoudskosten afgebroken. In 1980 kwam hij als voetgangers- en fietsersbrug weer terug.

TANNEKE SCHOONHEIM
dr. Schoonheim werkt op Instituut voor Nederlandse Lexicologie in Leiden.
Reageren: tanneke.schoonheim@nl.nl

BESCHUITSTEEG

